בס"ד

יום ג', כ"ח בחשון תשנ"ט (17 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם גם הכוח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

מדברי הרב קוק על ענין הנשמה (בפה, חורש חשון, תרפ"ט בתילת הנשמה): "האומר והרוח בקרבנו נעלם"

אומר הפתגם: המשם בקשתו ימיה את הרוח אשר ירד עת עבד אפל. = אפשר לומר שהרקע הרעיוני של הפתגם בנוי על הפיכת המשפט "משיב הרוח ומוריד הגשם" הן בסדר הדברים והן במשמעותם.

סדר הדברים הוא כך: נושבת הרוח ומביאה ענני המוריד את הגשם, הרי שקודמת הרוח ומורידת לגשמים שיבואו. לכן, הבקשה מתחילה ב"משיב הרוח", כדי להוריד הגשם. ואילו בפתגם מתהפך הסדר - "הגשם בעתו" - הוא המעורר והדוחק להתעורר את הרוח". והמשמעות של הרוח אינה עוד הגשמית - היא מתהפכת בפתגם ל"רוחניות". ו"רוח" עוד שנמצאת בתיסי, אינה רוחניות סתם לאות שאין זה מאומה עם התיסי עם ההוויות והבעיות של העולם הגשמי, אלא לרוחי הרוח שיוצאת "את לכל חפץ" - המבינה והמרגישה את בעיות הנשמה ומתוך את דופק התיסי, ונותנת להם את התשובה הנכונה וההולמת בדרכה של תורה. =

פרויט דומה, כותב הרב קוק למקלעים אזורים מלאכות מוזרות ואסורות בשמיטה (עם הגיחסות לפסוק אחר מ"קהלת": "ועת ומשפט ידע לבם"):

= אבל בכלל הענין דרך לבאר, שרוב התרשה, הצרלה והקדירה שת לב מני יבול האדמה והאילן, והצמירה, הינן המלאכות שיש להם כח של איסור תורה, ובכולן ישנן אופנים ובדברים של-ב' שאלת חכם במקום של דחק להורות באלה שבה לטובת הישוב ולתיקון העולם... להקל, חוץ ממלאכת הצרלה שאלה אין שום צד ואופן בעולם לעלות בה שום היתר לעשות על-יד ישראל. ולי'תר ממלאכות, כשבאים לשאלת חכם, אלא "עת ומשפט ידע לבו", וכיון הכל לתורה - בעם להתיר ובעם להקל, אבל תלה ואלה שתינתן לכל אחד תורתו בידו, בדברים כאלה התלויים באופניהו דלבב (= הבנת הלב), ובשיורי חכמים בעלי הוראה מוכרחים. =

← על החכם הפוסק בלכות לדעת שני דברים: את ה**עת** - להכיר את מצוות לאשורה, וכן את ה**משפט** בהלכתי המתיחס לאותה מצוות, כדי לפסוק בצורה ישרה ונכונה בבעיות השעה. (ההמשך בין, מחר...)

יום נעים!